

VIDE un ATTĪSTĪBA

VIDE ATTĪSTĪBAS KONTEKSTĀ

Šad un tad, bet pēdējā laikā arvien vairāk, dzirdam par dažādām dabas katastrofām (vētrām, plūdiem, ilgstošiem sausuma periodiem), kas vienā acumirkļī pilnībā pārvērš it kā nevainīgu cilvēku dzīves līdž nepazīšanai. Tādā situācijā, protams, rodas jautājums: „Kāpēc? Kāpēc ar mums tā notiek?” Šī jautājuma atbilde lielā mērā balstīta uz cilvēku personīgā pasaules uzskata. Un tāpat kā visas sabiedrības, arī zinātnieku viedokļi mēdz atšķirties.

Tomēr neapstrīdams ir fakts, ka esam atkarīgi no šīs zemes dabas resursiem. Katra indivīda un katras valsts izdzīvošana tāpat kā attīstība (tehnisko sasniegumu nodrošināšana) balstās uz primāro resursu patēriņu.

Piemēram, cilvēka dzīvības nodrošināšanai ūdens ir fundamentāli nepieciešams resurss. Cilvēks atkarībā no klimatiskajiem laika apstākļiem vidēji dienā patērē 3 – 9 litrus šķidrums. Taču arī pārtikas audzēšanai un sagatavošanai nepieciešams ūdens, līdz ar to dienā 1 cilvēks patērē 30-50 litrus ūdens. Taču, lai nodrošinātu visu ikdienas pieprasījumu, pasaulē katru dienu tiek izlietoti aptuveni 900 litru ūdens uz katru cilvēku.

Turklāt, ir būtiski, ka saprast, ka mēs nevaram pajauties uz resursu „bezgalību”. Piemēram, bez fosilajiem resursiem mūsu ikdienas dzīves „apstātos”, bet 90% no pasaules enerģijas pieprasījuma tiek nodrošināts ar fosilajiem – neatjaunojamajiem resursiem.

VIDES PROBLĒMAS PRAKSĒ

- Šobrīd notiek globālas klimata pārmaiņas ar dramatiskām sekām. 90-tie gadi bija vissiltākā desmitgade kopš laika, kad cilvēks sācis veikt pierakstus. ANO Starpvaldību speciālistu grupa Klimata izmaiņu jautājumos brīdina: ja nekas netiks darīts, līdz 2100.gadam temperatūra vidēji pasaulē paaugstināsies par 5,8 °C. Ar laika apstākļiem saistītu katastrofu, kuras tiek korelētas ar pieaugušo temperatūru, daudzums laika periodā no 1975.–2001.gadam ir palielinājies par 160%, 90-tajos gados vien nogalinot 440 000 cilvēku un nodarot postījumus par 480 miljardiem dolāru.

- Lielākā daļa pasaulē izmantotās enerģijas tiek saražota sadedzinot fosilos resursus, kas sastāda gandrīz 60% no visām tiešajām CO₂ emisijām, radot papildus atmosfēras slāni, kas savukārt izraisa siltumnīcas efektu, tā rezultātā zemes temperatūra paaugstinās. Tātad, ja vēlamies uzlabot klimatu un emitēt mazāk ķīmisku savienojumu, jāražo mazāk enerģijas, kas, protams, ir risinājums, kas der tikai mazākumam. Tāpēc nepieciešams attīstīt alternatīvas enerģijas ražošanu, kas izmanto atjaunojamus energoresursus un daļā scenāriju tiek pieņemts, ka ražošana ir karbonneitrāla.
- Daži eksperti uzskata, ka jau tagad ir par vēlu domāt par CO₂ kvotu tirdzniecību un tamlīdzīgām plānošanas lietām un ir pēdējais laiks reāli sākt rīkoties. Globālā atmosfēras temperatūra pieaug, kas savukārt izraisa ledāju kušanu, kas Arktikā 2008.gadā noritēja ar intensitāti - viena Latvija dienā. Šī procesa sekas jau tagad izjūt valstis, kuru teritorija atrodas zem jūras līmeņa, piemēram, Nīderlande, Maldivu salas, Bangladeša. Tā, piemēram, ceļoties jūras līmenim Bengālijas līcī, ceturtdaļa Bangladešas teritorijas varētu palikt zem ūdens un „radīt” 20 miljonus klimata bēgļu.

Kāpēc jāsatraucas par vides problēmām?

- Lai nodrošinātu veselīgāku dzīvi sev šeit un tagad;
- Lai izvairītos no konfliktiem (tai skaitā globāliem konfliktiem!), kas potenciāli var rasties dabas resursu trūkuma dēļ;
- Lai novērstu iespējamās vides katastrofas nākotnē;
- Lai nodrošinātu mājas saviem bērniem, mazbērniem un mazmazbērniem.

Ko es varu darīt, lai labvēlīgi ietekmētu vidi?

- Patērēt atbildīgi (produktu mērotais attālums, pagatavošanas veids, iepakojums u.c.);
- Izvēlēties alternatīvo enerģiju (transports, sadzīve, rūpniecība);
- Taupīt resursus (augstas energoefektivitātes preces, siltumizolācija, otrreizēja resursu izmantošana);
- Atbalstīt politiskus procesus (lokālus, valstiskus, starptautiskus, NVO incitātas), kas iestājas par zaļo ekonomiku.

Vēlies uzzināt vairāk vai sniegt savu ieguldījumu?

<http://www.storyofstuff.com/>

<http://www.greenforall.org/splash>

